

ASIA **Asian käsittelyn viipyminen tietosuojavaltuutetun toimistossa**

KANTELU

Kantelija on A Oy:n puolesta oikeuskanslerille 21.1.2019 osoittamassaan kantelussa arvostellut tietosuojavaltuutetun toimistoa yrityksen asian käsittelyn kohtuuttomasta viivästelystä tietosuojavaltuutetun toimistossa. Kantelijan mukaan se oli tiedustellut toimistolta kannanottoa/päätöstä periaatteelliselta sekä käytännön toiminnan kannalta henkilötietolain tulkintaan jo noin 1½ vuotta sitten.

Kantelijan mukaan asian käsittelyvaihetta on tiedusteltu suullisesti ja viimeksi kirjallisesti ilman, että tietosuojavaltuutetun toimisto olisi antanut asiaan vastausta. Kantelijan mukaan tietosuojavaltuutetun toimisto ei ole noudattanut asian käsittelyssä hyvää hallintotapaa.

SELVITYS

Tietosuojavaltuutettu on antanut 20.6.2019 oikeuskanslerinvirastoon saapuneen 18.6.2019 päivätyn selvityksensä, josta jäljennös lähetetään Teille ohessa.

RATKAISU

Perustuslain 21 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Valtion virkamieslain 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia tulee käsitellä ilman aiheutonta viivästystä. Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) mukaan hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa.

Viranomaisen on järjestettävä menettelytapansa niin, että asian sujuva ja ripeä käsittely on mahdollista. Käsittelyaika ei saa olla pidempi kuin riittävän huolellinen ja asianmukainen käsittely kohtuudella edellyttää asian erityispiirteet huomioon ottaen. (Ks. tarkemmin esim. Olli Mäenpää: Hallinto-oikeus. Porvoo 2003, s. 274.)

Myös laillisuusvalvonnallisessa käytännössä on vakiintuneesti katsottu, ettei vetoaminen yleisiin resurssien niukkuuteen liittyviin syihin oikeuta poikkeamaan laissa säädetystä viivytyksestä koskevasta vaatimuksesta.

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Arviointi

Saadun selvityksen mukaan A Oy:n edustaja B on saattanut asian vireille tietosuojavaltuutetun toimistossa 28.8.2017. Tietosuojavaltuutetun antaman selvityksen mukaan asian esittelijä on keskustellut yrityksen edustajan kanssa asian käsittelyvaiheesta 30.11.2017 ja yrityksen edustaja on tiedustellut kirjallisesti asian käsittelyvaihetta 17.10.2018. Tietosuojavaltuutetun selvityksen mukaan yrityksen edustajaa on tavoiteltu, mutta tämän epäonnistuttua on keskusteltu toisen yrityksessä työskennelleen henkilön kanssa asian tilanteesta.

Tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta saadun tiedon mukaan asiaa ei ollut ratkaistu 3.1.2020 mennessä. Asian käsittely on kestänyt lähes kaksi vuotta ja 5 kuukautta.

Tietosuojavaltuutetun antaman selvityksen mukaan syynä kantelijan kirjoituksen käsittelyn viipymiseen on muun muassa ollut EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantulo toukokuussa 2018, joka on moninkertaistanut tietosuojavaltuutetun toimistossa vireille asetettujen asioiden määrän. Lisäksi selvityksen mukaan tietosuojavaltuutetun toimiston sisäinen muutokseen valmistautuminen on vähentänyt muuhun toimintaan käytettävissä olleita resursseja.

Selvityksen mukaan syynä siihen, että vastausta kirjoitukseen ei ole annettu, on asian esittelijän työmäärä ja terveydenhuollon toimialaa koskevien vireillä olevien asioiden määrä esittelijöihin nähden. Selvityksen mukaan tilanne on johtanut siihen, että tietosuojavaltuutetun toimiston on ollut välttämätöntä priorisoida tiettyjen asiatyypin käsittelyä. Rekisterinpitäjien vireille saatamien kannanottoopyyntöjen käsittely on jouduttu niukassa resurssitilanteessa priorisoimaan matalammalle tasolle kuin rekisteröityjen oikeusturva koskevat asiat.

Selvityksessä tuodaan nimenomaisesti esiin, että tietosuojavaltuutetun toimisto on eri yhteyksissä pyrkinyt tuomaan esiin resurssien niukkuudesta johtuvat ongelmat. Pitkät käsittelyajat johtuvat selvityksen mukaan viime kädessä tietosuojavaltuutetun toimiston työmäärään nähden riittämättömistä resursseista. Selvityksessä viitataan myös Euroopan komission tiedonantoon tietosuojaviranomaisten tehtävistä, jonka mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisaikana tietosuojaviranomaisen ei lähtökohtaisesti tule tarjota rekisterinpitäjille yksityiskohtaista oikeudellista neuvontaa.

Selvityksessä on viitattu tietosuoja-asetuksen voimaantuloon toukokuussa 2018. Totean, että kantelussa tarkoitettu asia on tullut vireille jo yhdeksän kuukautta sitä aiemmin. Asian vireille saattamisen aikaan tietosuojavaltuutetun tehtävistä säädettiin henkilötietolaissa, jonka mukaan tietosuojavaltuutetulla on ollut velvollisuus antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

Selvityksessä on viitattu myös tietosuojaviranomaisen tehtävien muutokseen tietosuojasetuksen soveltamisaikana.

Käsitykseni mukaan kantelijan asian käsittelyaika on ollut tietosuojavaltuutetun toimistossa kohtuuttoman pitkä erityisesti asian luonne huomioon ottaen. Kantelun tarkoittama asia on ollut selkeä ja suppea, eikä se lainmuutoksen jälkeen ole enää lähtökohtaisesti kuulunut tietosuojavaltuutetun tehtäviin. Kantelun ja selvityksen perusteella kantelijan tietosuojavaltuutetun toimistossa vireille panemaan asiaan ei liity myöskään mitään erityisiä pitkää käsittelyaikaa selittäviä olosuhteita.

Kantelijan asiaa ei ole käsitelty perustuslain, valtion virkamieslain ja hallintolain säännösten edellyttämällä tavalla ilman aiheetonta viivytystä.

Kantelijalle olisi tullut antaa tarvittava neuvonta hänen ollessaan yhteydessä tietosuojavaltuutetun toimistoon, varsinkin, kun kyse on ollut lainmuutoksen jälkeen lähtökohtaisesti tietosuojavaltuutetun tehtäviin kuulumattomasta asiasta. Asia on ratkaistava ilman aiheetonta viivytystä asian käsittelyn aikana tapahtuneesta lainmuutoksesta huolimatta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän tietosuojavaltuutetun toimiston huomiota siihen, mitä olen edellä lausunut asian viivytyksettömästä käsittelystä ja neuvonnasta.

Olen ottanut omana aloitteenani tutkittavaksi käsittelyn viivytyksettömyyden tietosuojavaltuutetun toimistossa (OKV/32/50/2019).

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Oikeuskanslerinsihteeri

Henna-Riikka Välinen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
